

Д. Ю. Кривченя
С. В. Лисак
О. М. Плотников

Хірургічні захворювання у дітей

видавництво

Д. Ю. Кривченя
С. В. Лисак
О. М. Плотников

ХІРУРГІЧНІ ЗАХВОРЮВАННЯ У ДІТЕЙ

*Навчальний посібник
для студентів вищих навчальних закладів
IV рівня акредитації*

Вінниця
НОВА КНИГА
2019

УДК 616-089.8-053.2(075.8)
ББК 57.334.5я73
К 82

Б-ка ПНПУ ім. К.Д.Ушинського

545231

Рекомендовано

Центральним методичним кабінетом з вищої медичної освіти МОЗ України як навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації.

Протокол № 1 від 23.03.2007

Автори:

Кривченя Данило Юліанович – заслужений діяч науки і техніки України, академік АНВШ України, доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри дитячої хірургії Національного медичного університету імені О. О. Богомольця;

Лисак Сергій Володимирович – кандидат медичних наук, завідувачий рентгенохірургічним блоком ДП “Інститут педіатрії, акушерства і гінекології АМН України”, асистент кафедри дитячої хірургії Національного медичного університету імені О. О. Богомольця;

Плотников Олександр Миколайович – кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячої хірургії Національного медичного університету імені О. О. Богомольця.

Рецензенти:

Майданик В. Г. – член-кореспондент АМН України, доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри педіатрії Національного медичного університету імені О. О. Богомольця, заслужений лікар України;

Боднар Б. М. – доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри дитячої хірургії, ЛОР-хвороб та стоматології Буковинського державного медичного університету;

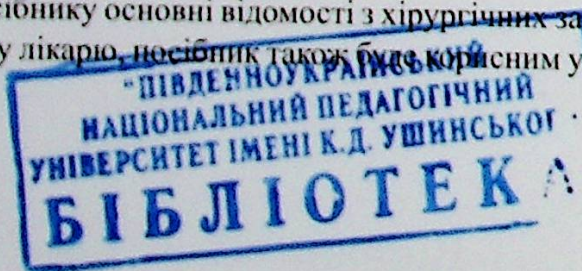
Кукуруза Ю. П. – доктор медичних наук, професор кафедри хірургічних хвороб дитячого віку Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова.

Кривченя Д. Ю., Лисак С. В., Плотников О. М.

К 82 Хірургічні захворювання у дітей. Навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації. – Вінниця: Нова Книга, 2019. – 256 с.: Іл. ISBN 978-966-382-061-3

У навчальному посібнику викладені питання ембріології, етіопатогенезу, діагностики та хірургічного лікування основних хірургічних захворювань у дітей. Акцентована увага на ролі та застосуванні сучасних діагностичних методів при обстеженні хворого, розглянуті особливості хірургічної тактики, висвітлені новітні інноваційні технології в оперативному лікуванні хірургічних захворювань. Відповідно до норм Болонського процесу розгляд тем у посібнику супроводжується тестовими питаннями та ситуаційними задачами.

Викладені у посібнику основні відомості з хірургічних захворювань у дітей необхідні студенту-медику та молодому лікарю, посібник також буде корисним у повсякденній роботі дитячих хірургів та педіатрів.

545231

УДК 616-089.8-053.2(075.8)
ББК 57.334.5я73

ISBN 978-966-382-061-3

© Д. Ю. Кривченя, С. В. Лисак, О. М. Плотников, 2019
© НОВА КНИГА, 2019

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	8
РОЗДІЛ 1. ГНІЙНІ ЗАХВОРЮВАННЯ ЧЕРЕВНОЇ ПОРОЖНИНИ	9
Гострий апендицит	10
Ускладнення гострого апендициту	14
Апендикулярний перитоніт	14
Апендикулярний інфільтрат	15
Первинний перитоніт	16
<u>Питання до самопідготовки</u>	16
<u>Приклади тестових питань до теми "Гнійні захворювання черевної порожнини"</u>	17
<u>Ситуаційні задачі до теми "Гнійні захворювання черевної порожнини"</u>	18
РОЗДІЛ 2. ВАДИ РОЗВИТКУ КИШКОВОЇ ТРУБКИ	21
Ембріогенез кишечнику	22
Формування кишкового тракту	22
Гіпертрофічний пілоростеноз	24
Вади розвитку, що супроводжуються кишковою непрохідністю	25
Класифікація кишкової непрохідності за Ю. Ф. Ісаковим:	26
Атрезія дванадцятипалої кишки (вище великого сосочка дванадцятипалої кишки)	26
Атрезія дванадцятипалої кишки (нижче великого сосочка дванадцятипалої кишки) ...	26
Стеноз дванадцятипалої кишки	26
Заворот "середньої кишки"	27
Атрезія тонкої кишки	27
Меконіальний ілеус	27
Синдром Ледда	28
Внутрішні черевні грижі	30
<u>Питання до самопідготовки</u>	30
<u>Приклади тестових питань до теми "Вади розвитку кишкової трубки"</u>	30
<u>Ситуаційні задачі до теми "Вади розвитку кишкової трубки"</u>	34
РОЗДІЛ 3. НАБУТА КИШКОВА НЕПРОХІДНІСТЬ У ДІТЕЙ	37
Странгуляційна непрохідність	38
Обтураційна непрохідність	38
Динамічна непрохідність	39
Інвагінація кишечнику	40
<u>Питання до самопідготовки</u>	43
<u>Приклади тестових питань до теми "Набута кишкова непрохідність у дітей"</u>	44
<u>Ситуаційні задачі до теми "Набута кишкова непрохідність у дітей"</u>	45
РОЗДІЛ 4. ВАДИ РОЗВИТКУ ПЕРЕДНЬОЇ ЧЕРЕВНОЇ СТІНКИ	49
Особливості будови передньої черевної стінки у дітей	50
Аплазія м'язів передньої черевної стінки	50
Гастрошизис	51
Омфалоцеле	53
Ведення дитини з омфалоцеле або гастрошизисом після народження	54
Пупкова грижа	55
Грижа білої лінії живота	56

Пахова грижа	56
Водянка оболонки яєчка і сім'яного канатика (гідроцеле і фунікулоцеле)	57
Крипторхізм	58
Ектопія яєчка	59
Синдром набряклої калитки	60
<u>Питання до самопідготовки</u>	60
<u>Приклади тестових питань до теми "Вади розвитку передньої черевної стінки"</u>	60
<u>Ситуаційні задачі до теми "Вади розвитку передньої черевної стінки"</u>	62
РОЗДІЛ 5. ВАДИ РОЗВИТКУ ЗАЛИШКІВ ЖОВТКОВОЇ ПРОТОКИ	64
Ембріогенез та класифікація	65
Повні фістули пупка	65
Неповні фістули пупка	65
Кісти жовткової протоки	66
Меккелів дивертикул	66
<u>Питання до самопідготовки</u>	69
<u>Приклади тестових питань до теми</u> <u>"Вади розвитку залишків жовткової протоки"</u>	70
<u>Ситуаційні задачі до теми "Вади розвитку залишків жовткової протоки"</u>	70
РОЗДІЛ 6. ГНІЙНО-ЗАПАЛЬНІ ЗАХВОРЮВАННЯ М'ЯКИХ ТКАНИН	72
Гнійно-запальні захворювання (загальні відомості)	73
Патогенез гострої гнійної хірургічної інфекції	73
<i>Вхідні ворота інфекції</i>	73
<i>Особливості імунологічних реакцій дитячого організму</i>	73
<i>Прояви гнійної інфекції у дітей</i>	74
<i>Принципи лікування гнійної хірургічної інфекції у дітей</i>	75
Принципи оцінки та лікування гнійно-запальних захворювань м'яких тканин у дітей	78
<i>Загальні ознаки</i>	78
<i>Оцінка лабораторних досліджень</i>	78
<i>Загальні принципи терапії</i>	78
Флегмона новонароджених	78
Мастит новонароджених	79
Омфаліт	79
<i>Проста форма</i>	79
<i>Флегмонозна форма</i>	79
<i>Некротична форма</i>	79
Періанальні та периректальні абсцеси (парапроктит)	79
<u>Питання до самопідготовки</u>	81
<u>Приклади тестових питань до теми</u> <u>"Гнійно-запальні захворювання м'яких тканин"</u>	81
РОЗДІЛ 7. ОСТЕОМІЄЛІТ	83
<i>Класифікація</i>	84
Гострий гематогенний остеомієліт	84
Хронічний остеомієліт	87
<i>Вторинно-хронічний остеомієліт</i>	87
<i>Первинно-хронічний остеомієліт</i>	87

<u>Питання до самопідготовки</u>	89
<u>Приклади тестових питань до теми “Остеомієліт”</u>	89
<u>Ситуаційні задачі до теми “Остеомієліт”</u>	90
РОЗДІЛ 8. ВАДИ РОЗВИТКУ РЕСПІРАТОРНОЇ СИСТЕМИ	92
Ембріогенез легенів.....	93
Постнатальний розвиток легенів.....	94
Віковий розвиток легенів.....	94
Порушення ембріогенезу легенів.....	95
<i>Класифікація вад легенів</i>	95
Гіпоплазія легенів.....	96
Аплазія легені.....	100
Агенезія легені.....	102
Вроджені стенози трахеї та бронхів.....	103
<i>Власне стенози трахеї та бронхів</i>	103
<i>Стеноз трахеї, викликаний судинним кільцем (подвійна дуга аорти)</i>	103
Кістозні ураження дихального апарату.....	105
<i>Бронхогенні кісти</i>	105
<i>Уроджені кісти легенів</i>	105
Уроджена емфізема легенів.....	107
Секвестрація легенів.....	110
Вроджені діафрагмальні грижі.....	111
<u>Питання до самопідготовки</u>	113
<u>Приклади тестових питань до теми “Вади розвитку респіраторної системи”</u>	113
<u>Ситуаційні задачі до теми “Вади розвитку респіраторної системи”</u>	114
РОЗДІЛ 9. ВАДИ РОЗВИТКУ СТРАВОХОДУ	116
Атрезія стравоходу.....	117
Вроджена стравохідно-трахеальна нориця.....	118
<u>Питання до самопідготовки</u>	119
<u>Приклади тестових питань до теми “Вади розвитку стравоходу”</u>	119
<u>Ситуаційні задачі до теми “Вади розвитку стравоходу”</u>	120
РОЗДІЛ 10. НАБУТІ ХІРУРГІЧНІ ЗАХВОРЮВАННЯ ЛЕГЕНІВ	122
Бактеріальні деструкції легень (БДЛ).....	123
Бронхоектази.....	126
Травма легені.....	128
<i>Закрита травма легені</i>	128
<i>Забій легенів</i>	129
<i>Закритий розрив легені</i>	129
<i>Відкрита травма легені</i>	130
Сторонні тіла дихальних шляхів.....	130
<u>Питання до самопідготовки</u>	132
<u>Приклади тестових питань до теми “Набуті хірургічні захворювання легенів”</u>	132
<u>Ситуаційні задачі до теми “Набуті хірургічні захворювання легенів”</u>	134
РОЗДІЛ 11. НАБУТІ ЗАХВОРЮВАННЯ СТРАВОХОДУ ТА МЕЖИСТІННЯ	136
Гастро-езофагеальний рефлюкс.....	137
<i>Ахалазія стравоходу</i>	137

Халазія кардії стравоходу.....	138
Хімічні опіки стравоходу.....	139
Рубцеві звуження стравоходу.....	140
Сторонні тіла стравоходу.....	141
Ушкодження стравоходу.....	141
Медіастиніти.....	142
Травма серця.....	144
Відкрита травма серця.....	144
Закрита травма серця.....	144
Розлади гемодинаміки при травмах серця.....	145
Діагностика та клініка.....	145
Лікування.....	145
Воронкоподібна деформація грудної клітки.....	146
<u>Питання до самопідготовки</u>	148
<u>Приклади тестових питань до теми</u> <u>“Набуті захворювання стравоходу та межистіння”</u>	148
<u>Ситуаційні задачі до теми “Набуті захворювання стравоходу та межистіння”</u>	151
РОЗДІЛ 12. ВАДИ РОЗВИТКУ ЖОВЧОВИВІДНИХ ШЛЯХІВ ТА ПЕЧІНКИ	152
Вади розвитку жовчного міхура.....	153
Вади розвитку жовчовивідних шляхів.....	154
Гілоплазія жовчних проток.....	155
Атрезія жовчних проток.....	155
Кістозні розширення жовчних проток (хвороба Каролі).....	156
Аномалії холедоха.....	156
Вади розвитку печінки.....	159
Природжені кісти печінки.....	159
Допечінкова портална гіпертензія у дітей.....	161
<u>Питання до самопідготовки</u>	165
<u>Приклади тестових питань до теми</u> <u>“Вади розвитку жовчовивідних шляхів та печінки”</u>	166
РОЗДІЛ 13. АНОРЕКТАЛЬНІ ВАДИ РОЗВИТКУ	169
Поширеність аноректальних вад.....	170
Ембріогенез прямої кишки.....	170
Класифікація аноректальних вад.....	170
Аноректальні вади у хлопчиків.....	171
Первинна діагностика аноректальних вад у хлопчиків та вибір методу лікування.....	173
Аноректальні вади у дівчаток.....	174
Первинна діагностика аноректальних вад у дівчаток та вибір методу лікування.....	176
Поєднані аномалії.....	177
Хвороба Гіршпрунга.....	178
<u>Питання до самопідготовки</u>	180
<u>Приклади тестових питань до теми “Аноректальні вади розвитку”</u>	180
<u>Ситуаційні задачі до теми “Аноректальні вади розвитку”</u>	182
РОЗДІЛ 14. ВАДИ ТА ЗАХВОРЮВАННЯ СЕЧОВИВІДНИХ ШЛЯХІВ	183
Вади та захворювання верхніх сечовивідних шляхів.....	184

Уроджений гідронефроз.....	184
Ектопія вічка сечоводів	184
Уретероцеле	185
Мегалоуретер.....	186
Пієлонефрит	187
Вади та захворювання нижніх сечовивідних шляхів.....	188
Екстрофія сечового міхура.....	188
Дивертикули сечового міхура.....	189
Несправжні дивертикули	189
Справжні дивертикули	189
Інфравезикальна обструкція	189
Склероз шийки сечового міхура	189
Клапани сечовивідного каналу	190
Гіпоспадія.....	190
Епіспадія	191
Фімоz.....	191
Парафімоz.....	192
Варикоцеле	192
<u>Питання до самопідготовки</u>	193
<u>Приклади тестових питань до теми</u>	
<u>“Вади та захворювання сечовивідних шляхів”</u>	194
<u>Ситуаційні задачі до теми “Вади та захворювання сечовивідних шляхів”</u>	197
РОЗДІЛ 15. ПУХЛИНИ У ДІТЕЙ	198
Гемангіоми.....	199
Лімфангіоми	201
Тератоми	202
Нефробластоми	203
<u>Питання до самопідготовки</u>	205
<u>Приклади тестових питань до теми “Пухлини у дітей”</u>	205
<u>Ситуаційні задачі до теми “Пухлини у дітей”</u>	207
ДОДАТОК 1	
Навчальні узагальнені тестові завдання з основних розділів дитячої хірургії	208
ДОДАТОК 2	
Ситуаційні задачі на тему “Діагностика та лікування невідкладних станів у дітей”	228
ДОДАТОК 3	
Алгоритм складання навчальної історії хвороби.....	234
ДОДАТОК 4	
Ангіографія.....	239
КРЕДИТИ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	245
ЛІТЕРАТУРА	
Інтернет-ресурси.....	250